

Hvordan kommer vi videre med forældresamarbejdet efter coronatiden?

- Tre gode holdepunkter til at forstå og udvikle forældresamarbejdet

Af Kirsten Birk Lassen, Forfatter, foredragsholder og stifter af Følgeskabet. Følgeskabet arbejder med forældreinvolvering i dagtilbud

Corona-tiden har betydet at vi har måtte ændre på rutinerne i forhold til forældresamarbejdet i daginstitutionerne. Når reglerne dikterer mere afstand og færre sammen, hvilket betyder hurtigere ind og hurtigere ud, har vi skulle indrette samarbejdet på nye måder med nye erkendelser. Noget har vist sig at være svært, andet har vist sig at give god mening.

”Der er mere ro på stuerne og færre afbrydelser om morgenen, når forældrene ikke afleverer på stuen”

”Det skaber stor tryghed og ro hos forældrene, når vi ringer dem op og snakker med dem”

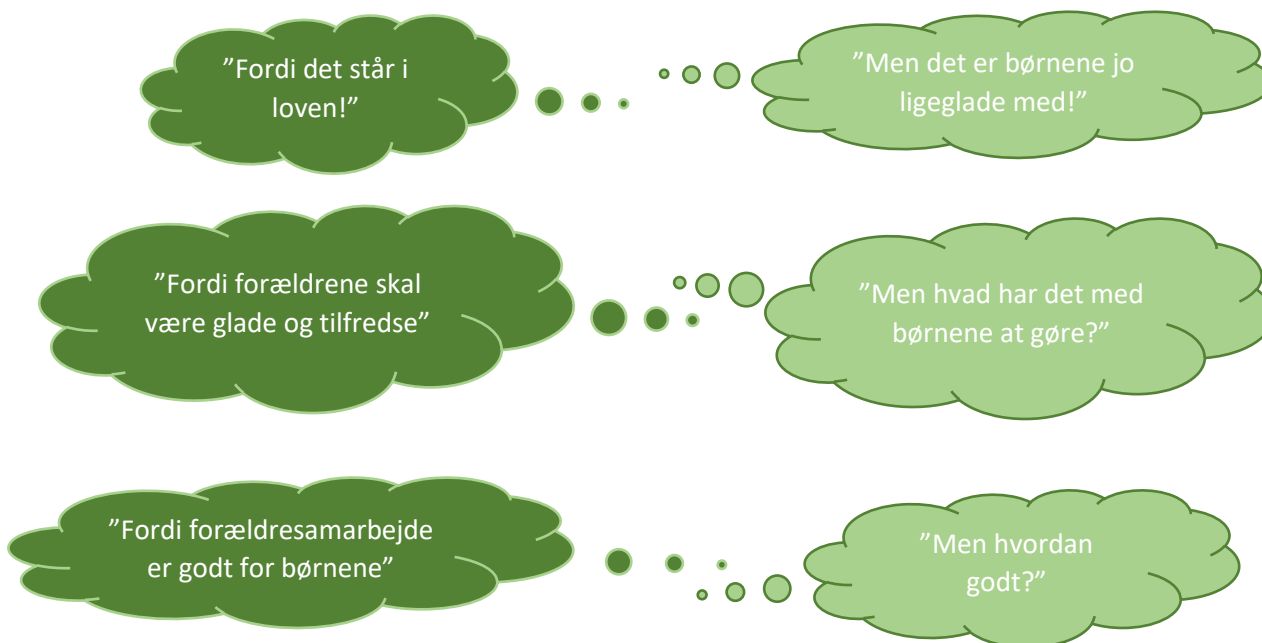
”Vi har virkelig opdraget vores forældre godt – de ved at vi kun kan lykkes med det her hvis vi gør det sammen”

Genåbningen har nu stået på en lille rum tid. Der er fortsat meget at forstå. Men der er også gjort erfaringer, som det er en god ide at reflektere over nu, så man ved hvad der skal holdes fast i og hvad der kan ændres på, når rammebetingelserne igen ændrer sig.

De centrale spørgsmål er derfor lige nu: Hvorfor vil vi samarbejde med forældrene og hvilken forskel skal det skabe for børnene? Når man kan svare på det, er det nemmere at stille spørgsmålet: Hvordan vil vi samarbejde med forældrene efter coronatiden?

Hvorfor vil vi samarbejde med forældrene?

Hvorfor er det at vi samarbejder med forældrene. Her kunne være nogle umiddelbare refleksioner:

Sundhedsforskningen viser at børn der udvikler en god mental sundhed, klarer sig både mentalt og fysisk godt senere i livet, de er i stand til at håndtere de belastninger de udsættes for og de forstår at begå sig i livet og i samfundet. Indenfor sundhedsforskningen er god mental sundhed kendetegnet ved at man oplever en følelse af sammenhæng i livet, en sammenhæng der er karakteriseret ved at livet er meningsfuldt, begribeligt og håndterbart – også kaldt Sense of Coherence.

Litteraturen peger ofte på at forældresamarbejdet skal skabe sammenhæng i barnets liv og jeg synes at netop Sense of Coherence, giver et godt afsæt for at forstå hvad forældresamarbejde og forældreinvolvering skal lykkes med. Den tredeling har jeg brugt på mange bestyrelsesseminarer, personaleseminarer og til forældremøder, og det giver både ledere, personale og forældre et godt afsæt for at forstå, hvor potentialerne i samarbejdet er og hvordan man får dem i spil.

Meningsfuldheden er kendetegnet ved at barnet oplever sig som en del af noget større, en del af et fællesskab og at livet har et formål, der er større end en selv. Forældre må være bevidste om at de særligt, er med til at give barnet denne oplevelse og barnet har brug for at vide at vuggestuen eller børnehaven er et meningsfuldt sted at være. Med de mange timer de er der, med alt det de laver og det de skal lære, med de relationer de er i og det fællesskab de er en del af – må de vide at det er et helt særligt og helt unikt

sted. Forældrene skal kunne give barnet den følelse og for at forældrene skal kunne gøre det, skal de have adgang til fællesskabet og de andre børn og voksne, vide hvem de er og hvad de er sammen om.

Begribelighed sker når ting opstår sammenhængende, strukturerede og tydelige, med fravær af kaos, tilfældighed og uforklarlighed. Samarbejdet skal give forældrene mulighed for at understøtte den forudsigelighed, ved at kunne være med til at forberede barnet på hvad der skal ske og kunne tale med om, hvorfor ting i institutionen, er som de er. Samarbejdet skal derudover give forældrene et indblik i hvordan børnene øver sig på at være sig selv og sammen med andre, så de – som de stærke rollemodeller de er - kan være med til at gøre det begribeligt for børnene hvordan det ser ud og hvordan det føles.

Håndterbarhed handler om at barnet har en oplevelse af at have evnerne, muligheden, den fornødne støtte eller ressourcer, til at klare en situation og håndtere de krav, de mødes med. Forældre og det pædagogiske personale kan hjælpe barnet derhen, ved løbende at udveksle relevant viden om hvordan barnet har haft det, hvad det er særlig god til og hvad det udfordres af.

Min oplevelse er at vidensudveksling ofte er det stærkeste omdrejningspunkt i forældresamarbejdet. Forældrene spiller en vigtig rolle, fordi de ved noget og denne viden kan understøtte arbejdet med barnets håndterbarhed. Men samarbejdet må også handle om at forældre ER nogen – de er centrale personer ift. at give børnenes liv, relationer og fællesskab betydning og mening, og de er de stærkeste omsorgspersoner og rollemodeller for hvordan man er ordentlig med sig selv og med andre. Når forældrene involveres som de betydningsfulde voksne de er, involveres de i forhold til at kunne gøre hverdagen begribelig og meningsfuld for børnene. Når vi gør det, understøtter vi barnet i at opleve sammenhæng i livet - vi styrker barnets mentale sundhed og vi har en retning for hvorfor vi samarbejder med forældrene.

Hvordan vil vi samarbejde med forældrene?

Samarbejdet med forældre kan gøres på mange forskellige måder og i virkeligheden er det godt af og til at eksperimentere med, hvordan man gerne vil samarbejde. Uanset hvad man gør og hvor mange gange man ændrer det, er det blot vigtigt at vide hvad man vil med samarbejdet.

Der er mange forskellige kontaktflader. Find ud af hvilke der er de mest centrale - både hvis man spørger personalet og hvis man spørger forældrene. De stærkeste kontaktflader er der hvor forældrene er i dagtilbuddet og er synlige for eget barn og de andre børn – i hente- og bringesituationerne og til fællesarrangementerne. Den er stærkest fordi den rummer muligheden for at alle tre niveauer i Sense of Coherence kan komme i spil. Derudover er der de kontaktflader som finder sted mellem de voksne og som børnene ikke ser og mærker. Det er f.eks. den daglige/ugentlig/månedlige skriftlige information og dokumentation samt de periodevise møder der finder sted. De kontaktpunkter rummer også mulighed for at bringe alle tre niveauer af Sense of Coherence i spil overfor børnene, men det bliver mere indirekte og mere afhængig af forældrenes tid og ressourcer.

Kig på hvilke kontaktflader der er særlig centrale, udvælg de vigtigste og reflekter over:

- ❖ **Hvordan giver vi forældrene mulighed for at understøtte børnenes håndterbarhed?**
- ❖ **Hvordan giver vi forældrene mulighed for at understøtte børnenes begribelighed?**
- ❖ **Hvordan giver vi forældrene mulighed for at understøtte børnenes meningsfuldhed?**

Eksempel:

Vi overvejer om vi skal holde fast i at forældrene ikke længere skal aflevere børnene på stuen om morgenen, da det giver en anden ro, et andet nærvær og mere uforstyrret tid, når der ikke er så mange der skal ind og ud.

Spørgsmål:

- ❖ Hvordan sikrer vi så overlevering af viden om de konkrete hverdagsnære ting? (håndterbarhed)
- ❖ Hvordan giver vi så forældrene indblik i børnenes morgenstund og på hvordan vi begynder dagen, så de kan være med til at forberede barnet på hvad de skal lave, hvem de skal være sammen med af både voksne og børn og hvad de skal skabe en nysgerrighed omkring (begribelighed)
- ❖ Hvordan giver vi så forældrene mulighed for at kunne mærke stemningen, lære de andre børn at kende, så de kan være med til at understøtte relationerne og fællesskabet, selvom de ikke er fysisk tilstede? Og hvordan mærker vi så forældrene? (meningsfuldhed)

Når man har skannet forældresamarbejde og de mest centrale kontaktpunkter, er det centrale spørgsmål, om vi får forældrene involveret med den viden de har og som de betydningsfulde mennesker de er for børnene. Om forældrene kommer godt nok i spil i forhold til at understøtte børnenes meningsfuldhed, begribelighed og håndterbarhed. Ikke alle kontaktflader kan nødvendigvis løfte alle tre samarbejdsniveauer. Det er heller ikke det vigtige. Det vigtige er at forældresamarbejdet samlet set giver plads til at skabe sammenhæng i barnets liv.

Hold fast i "hvorfor"

I genåbningen af daginstitutionerne har det været meget tydeligt, hvorfor der var brug for at ændre på hverdagsrutinerne. Alle har vidst og i stor udstrækning også accepteret, at vi skal gøre noget andet for at undgå smitte og sikre danskernes sundhedstilstand. At have et tydeligt "hvorfor" og fastholde det, er vigtigt i forhold til at forældrene forstår, hvor forandringen skal bringe børnene hen og for selv at acceptere denne forandring.

Samtidig er en tydelighed omkring "hvorfor", med til at fastholde fokus på at samarbejdet er til for børnene. Det kan man som voksen nogle gange godt komme til at glemme. Ikke fordi man ikke kærer sig om børnene, men fordi det bare nogle gange er lettest at mærke egne behov og forstå forandringer ud fra eget verdensbillede. *"Når vi ikke længere skal aflevere barnet på stuen, er det nok fordi det er det nemmeste for personalet". "Det passer mig dårligt, ikke at kunne komme med ind på stuen om morgenen".* Med en tydelighed på "hvorfor", kan man bedre lede forældrene mere formålsrettet i forandringen, da man træner hinanden i at have blik for det fælles og det bliver sværere at modsætte sig en forandring.

Lad os tage eksemplet fra tidligere, hvor vi holder fast i "hvorfor" samtidig med at vi forklarer "hvordan". Nedenstående eksempel er blot et forslag og fortolkningen af hvordan man kan indrette forældresamarbejdet, kan se ud på mange måder:

	Hvordan 	Hvorfor
Ny morgenrutine	Forældre afleverer fremover børnene i entreen, hvor en for barnet kendt medarbejder tager imod.	Vi ønsker at give børnene en mere rolig og nærværende start på dagen på stuen, med uforstyrret tid og mindre trafik ind og ud af stuen.
Håndterbarheden	Er der noget særligt I ønsker at fortælle pædagogerne på stuen, kan I ringe mellem 7 og 7:30, skrive det på den elektroniske platform eller fortælle det til den medarbejder der tager imod, som bringer informationen videre.	Det er vigtigt for os at vi kan udveksle viden med hinanden, så vi kan møde barnet bedst muligt. Om morgenen har vi den korte og hurtige vidensudveksling, om eftermiddagen eller på andre aftalte tidspunkter, har vi snakken om den generelle hverdag og udvikling for jeres barn og børnegruppen.
Begribelighed	Vi har om morgenen to "åbne" legeaktiviteter som løbende skifter og som I holdes orienteret om. Vi laver små film fra morgenstunden, som I får tilsendt og som vi anbefaler at I ser sammen med jeres barn og snakker om sammen. Hver 14. dag har vi åben Synge-stund om morgenen fra 8 – 8:20, hvor forældrene inviteres med til at synge de sange, vi for tiden synger til samling.	Det er vigtigt at I ved hvordan børnenes morgenstund er og hvordan vi begynder dagen, så I om morgenen kan være med til at forberede jeres barn på hvad de skal lave og hvem de skal være sammen med af både voksne og børn. Hvis børnene er forberedte på dagen, har de nemmere ved at tage imod. Hvis børnene ved at I som forældre kender de andre børn og voksne, er de på forhånd mere trygge i relationerne. Hvis I har givet udtryk for at de aktiviteter der venter, kan være spændende, har I skærpet jeres barns nysgerrighed og lyst til at gå i gang med dagen.
Meningsfuldhed	Vi opfordrer til at I af og til om eftermiddagen, afsætter tid til at slå jer ned og være sammen med jeres barn og de børn jeres barn er sammen med. Gerne ca. en gang om ugen. Se hvad de laver og leger, hvordan de har det sammen og lær dem og deres forældre lidt bedre at kende.	Jeres barn har brug for at I er med til at opleve hverdagen og give de relationer og det fællesskab det er en del af, mening og betydning. Vi vil rigtig gerne at I er en del af jeres barns hverdagsliv og fællesskab, så I kan mærke stemningen, lære de andre børn og voksne bedre at kende og vi vil også gerne se jer og fornemme om I har det godt i samarbejdet med os.

Præmissen for samarbejdet skal være på plads

"Vi har virkelig opdraget vores forældre godt". Det var kommentaren fra en af de ledere jeg har samarbejdet med. Forældrene skal forstå det fælles projekt, for også at kunne tage imod det ansvar og de muligheder der er i at sætte sig i spil som en betydningsfuld rollemodel. Det er en vedvarende proces som

både ledelse, bestyrelse og personale har store aktier i og som forældregruppen holder i live gennem den dominerende forældrekultur der er.

I forældresamarbejdet høster man som man sår. I den opgave daginstitutionerne har stået med, har de høstet af det arbejde de inden corona-krisen har investeret i. Den indsats der er gjort nu og det man vælger at lade sætte frø nu, lægger an til hvordan man fremover ønsker at høste af forældresamarbejdet.

Hvem er Følgeskabet?

Følgeskabet har igennem de sidste 5 år specialiseret sig i at understøtte og udvikle forældresamarbejdet i dagtilbud. Følgeskabet laver ledersparring, bestyrelsesseminarer, personaleseminarer og holder forældreoplæg, med fokus på et stærkt og ligeværdigt forældresamarbejde. Afsættet er forskningsbaserede viden og velafprøvede metoder og modeller, som Følgeskabet har udviklet. Følgeskabet lancerer til efteråret en certificeringsmodel for godt og ligeværdigt forældresamarbejde i dagtilbud.

Afsættet for den tilgang Følgeskabet har til forældresamarbejdet er at forældre er medskabende af læringsmiljøet og børnenes fællesskab. Børn spejler det de voksne gør og børn er ligeglade med hvilke voksne der får løn for at være i dagtilbuddet og hvilke voksne der ikke gør. Derfor må forældre og personale være bevidste om, hvor vigtige rollemodeller forældrene er for alle børn, hvor kulturbærende forældrene er i forhold til det menneskesyn der møder børnene og på hvor meget de er med til at give relationerne og fællesskabet betydning og mening.

Stifter af Følgeskabet Kirsten Birk Lassen udkom sidste år med bogen "Forældrenes betydningsfulde rolle i dagtilbud". Bogen beskriver den fælles opgave som forældre og pædagogisk personale er sat på sammen, samt hvordan man skal forstå og tilgå opgaven. Bogen henvender sig til pædagogisk personale, ledere, forældrebestyrelser og forældreråd.

For yderligere information kontakt Kirsten Birk Lassen på kbo@folgeskabet.dk eller på telefon 51765656.